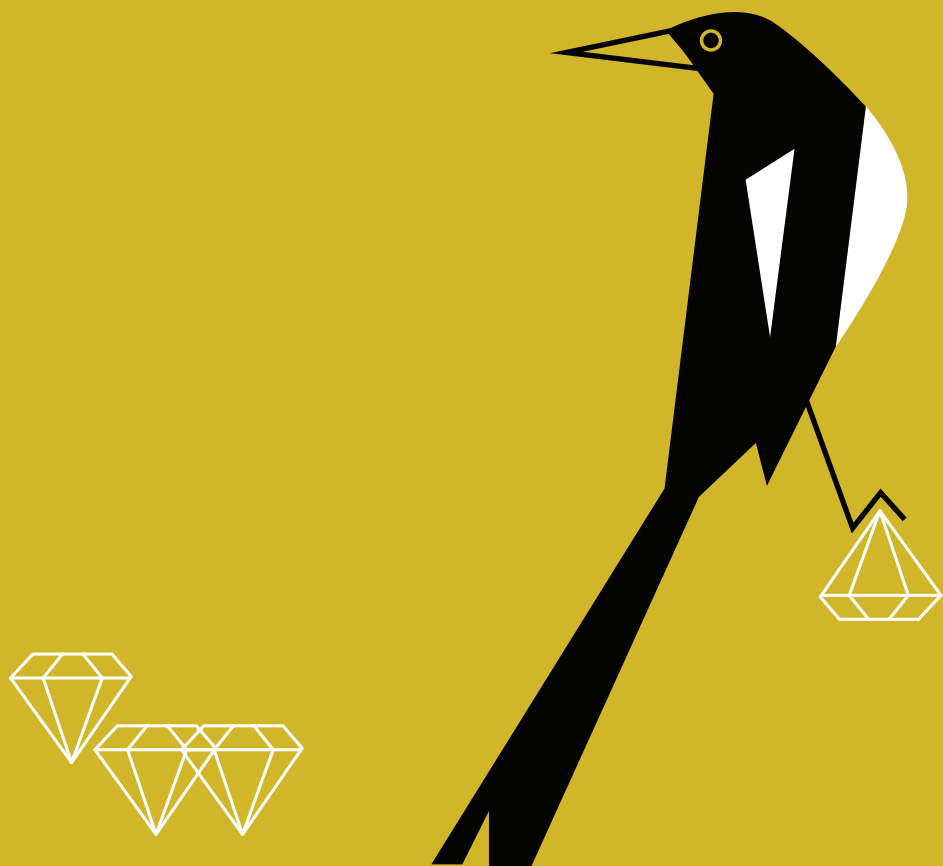

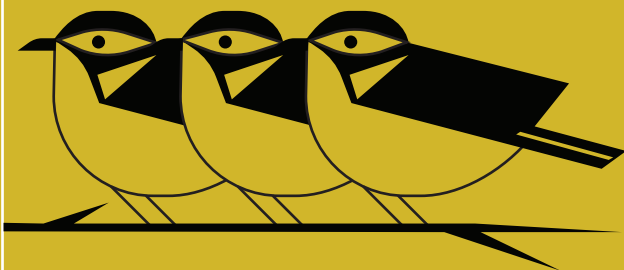
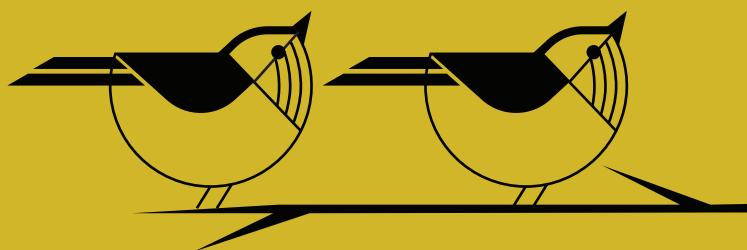
[my/oni]

Tworzenie **silnego podziału** na grupę własną (postrzeganą jako lepszą) i grupę obcą (gorszą), nierzadko opartego na pozornych różnicach. Podział ten często jest wzmacniany dla doraźnych celów, np. politycznych.

[stereotyp]

Uproszczone przekonanie dotyczące innej grupy lub osób, które do niej należą. Stereotyp przypisuje całej grupie (wszystkim jej członkom/członkiniom) określone cechy lub zachowania. Jest jednocześnie nieprawdą, ponieważ zaciera różnice między poszczególnymi osobami z danej grupy. Po stereotypy sięgamy, kiedy brakuje nam wiedzy – „porządkują” one rzeczywistość i wzmacniają podział my/oni.

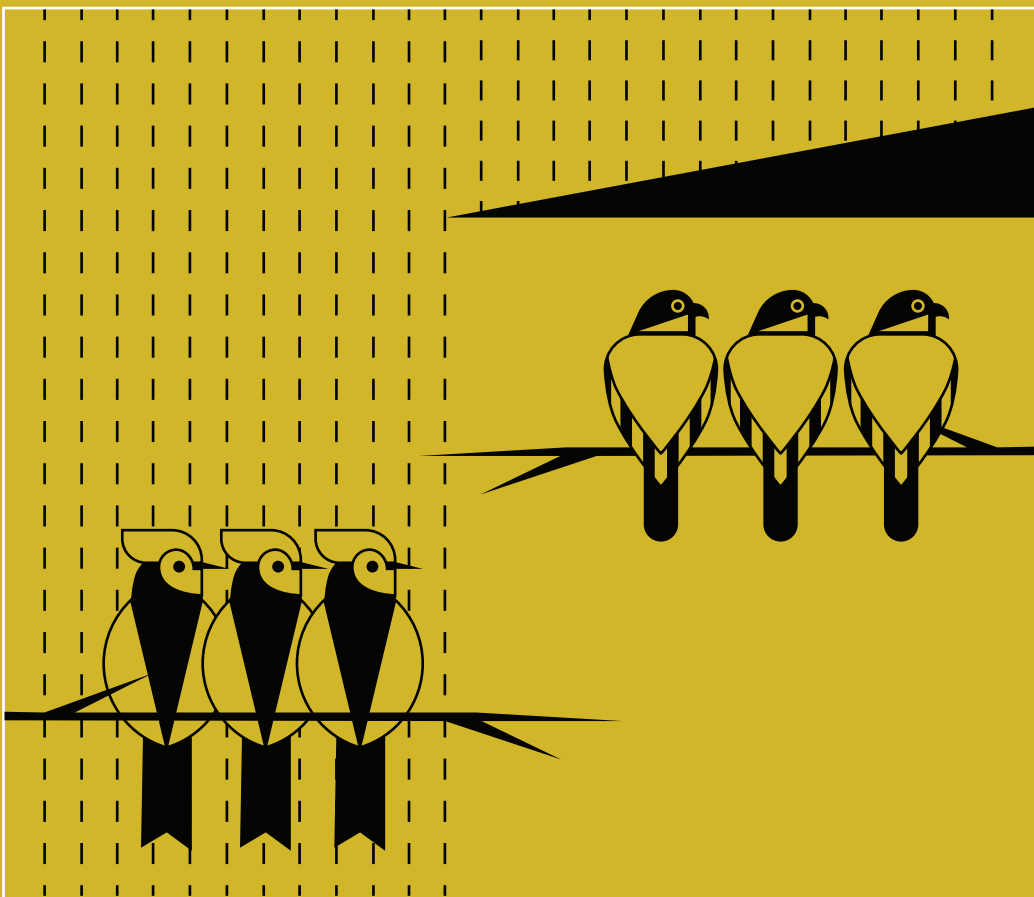
[uprzedzenie]

Negatywne nastawienie do danej grupy i jej członkiń/członków (np.: pogarda, nienawiść, obrzydzenie). Uprzedzenie jest trwałe, trudne do zmiany, wiąże się też z silnymi emocjami, takimi jak lęk czy złość. Często oparte jest na stereotypie.

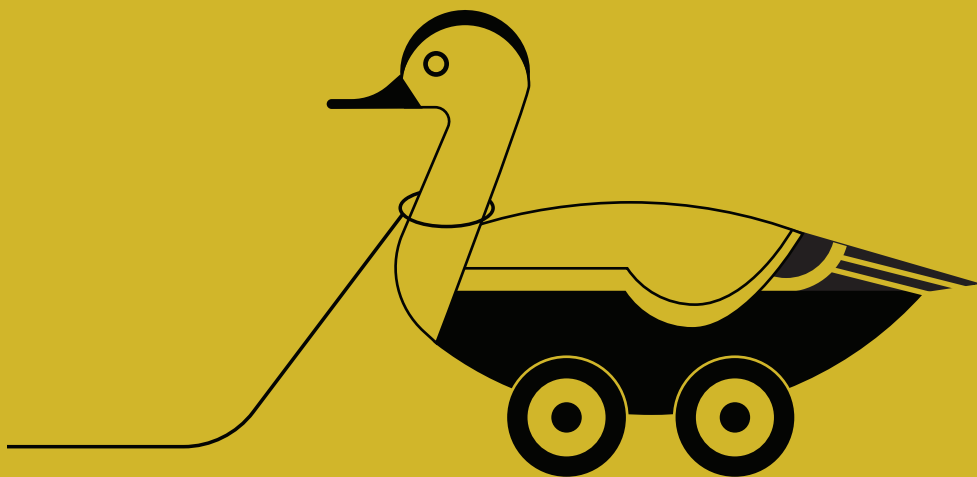
[wykluczenie]

O wykluczeniu mówimy, kiedy dana osoba nie może – nie z własnej woli – uczestniczyć w życiu danej grupy. Wykluczenie może też dotyczyć całej grupy mniejszościowej w społeczeństwie. Ma bardzo różne formy: **separacja** (fizyczne oddzielenie), **marginalizacja** (trwałe ignorowanie potrzeb i dążeń danej grupy), **segregacja** (dzielenie grup na kategorie osób „lepszych” i „gorszych”, którym przysługuje mniej praw). Wykluczenie może dotyczyć różnych dziedzin życia – edukacji, gospodarki, kultury, polityki. Wzmacnia stereotypy i podział międzygrupowy.

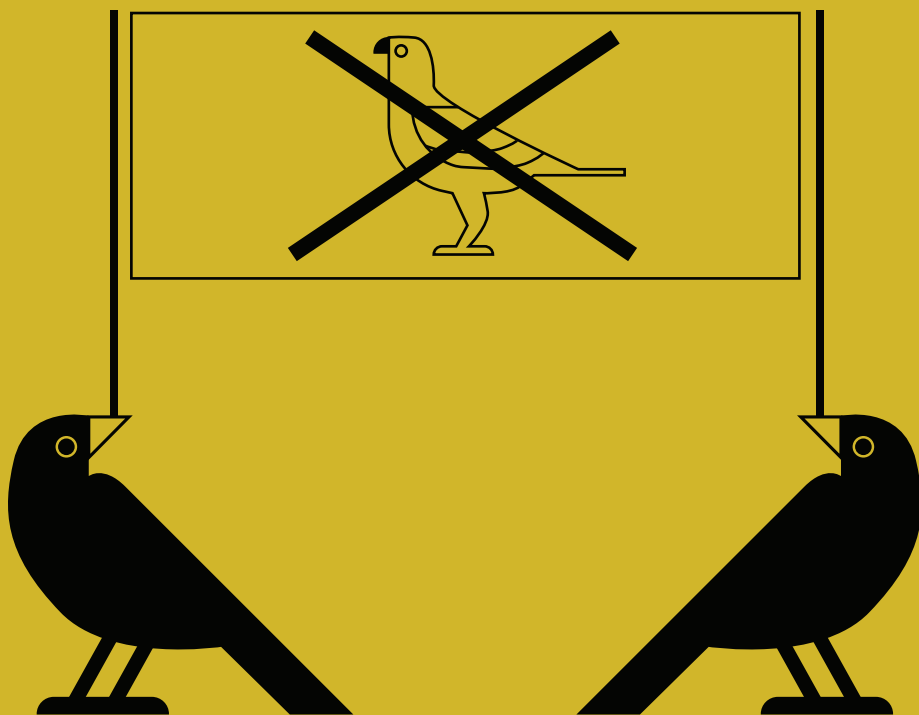
[dyskryminacja]

Dyskryminacją nazywamy **działanie** – nierówne, gorsze traktowanie osoby ze względu na jej tożsamość (to, kim jest i/lub jak jest postrzegana przez innych), przynależność do danej grupy społecznej. Dyskryminacja często wynika ze stereotypów i uprzedzeń. Sprzyjają jej podziały międzygrupowe: my/oni, mniejszość/większość, a także władzy jednej grupy nad drugą. Dyskryminujące mogą być zachowania pojedynczych osób, ale też instytucji, organizacji i państw.

[dehumanizacja]

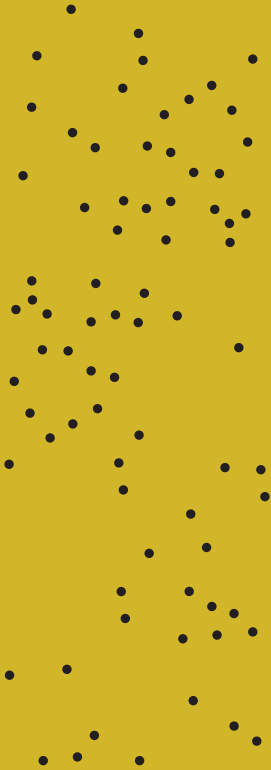
Inaczej **odczłowieczenie**. Polega na zanegowaniu człowieczeństwa danej osoby lub grupy. Dehumanizacja sprawia, że zaczynamy postrzegać drugiego człowieka jak istotę niższą, nie w pełni ludzką – podobną do zwierzęcia lub przedmiotu, pozbawioną godności, uczuć i emocji, zdolności umysłowych. Dehumanizacja jest szczególnie niebezpieczna, ponieważ wobec kogoś, kto postrzegany jest jako gorszy, łatwiej jest uzasadnić stosowanie przemocy lub nierównego traktowania.

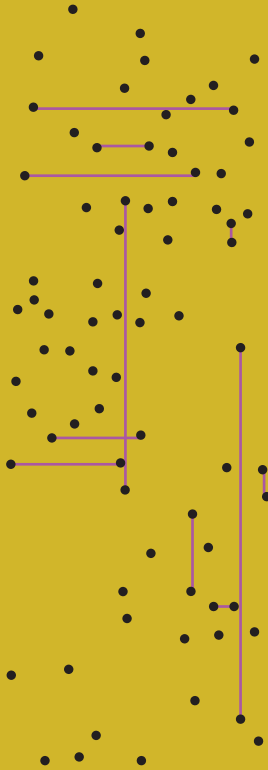
[mechanizm kozła ofiarnego]

Obwinienie wybranej jednostki lub grupy za złożone, negatywne procesy społeczne. Ten mechanizm uruchamia się często w czasie silnych kryzysów (np.: ekonomicznych, politycznych). Wzmacniają go stereotypy i uprzedzenia, dlatego kozłem ofiarnym zostaje często grupa mniejszościowa, postrzegana jako obca, której przypisywane są negatywne cechy. Mechanizm ten usztywnia podziały międzygrupowe. Może istnieć także na poziomie małych grup (klasa, grupa znajomych).

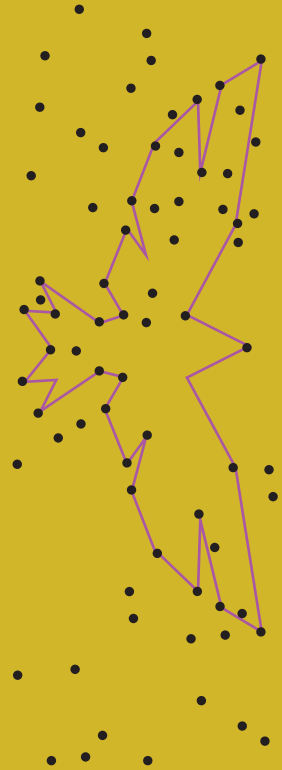
fakty

nauka

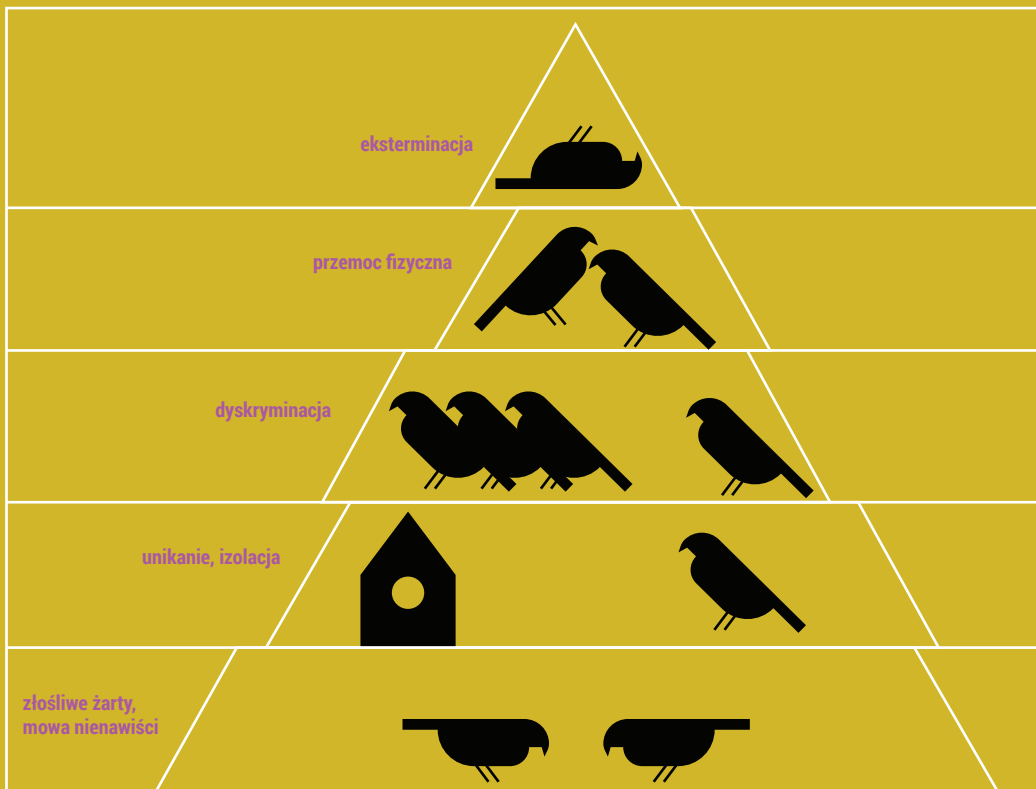

teoria spiskowa

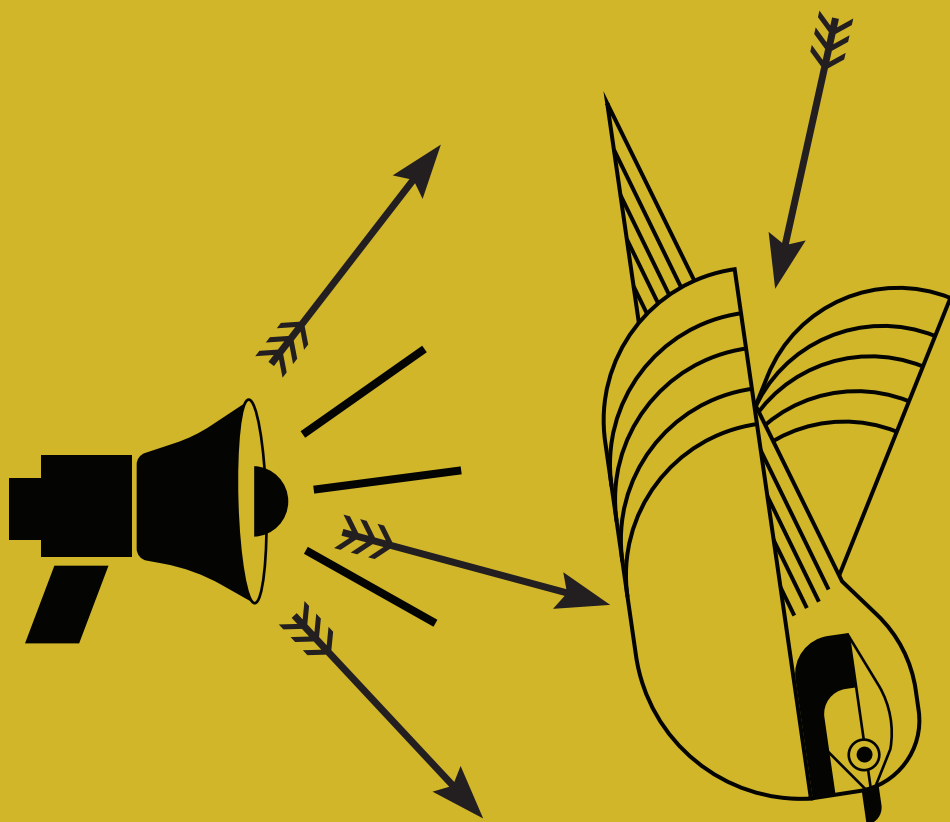
[teoria spiskowa]

Próba wytłumaczenia skomplikowanych zdarzeń lub zjawisk **istnieniem spisku** – domniemanej, potajemnej działalności grupy osób, które rzekomo działają wspólnie – najczęściej na niekorzyść społeczeństwa. Źródło spiskowego myślenia leży m.in. w potrzebie prostych rozwiązań złożonych problemów.

[piramida nienawiści]

Model stworzony przez amerykańskiego psychologa Gordona Allporta, który **przedstawia proces nasilania się przemocy** wobec danej grupy i jej członków/członkiń. Pokazuje on, że do ludobójstwa nie dochodzi z dnia na dzień, ale warunkuje je szereg poprzedzających zjawisk. Ignorowanie tych pozornie niegroźnych, np. nienawistnych komentarzy, umożliwia narastanie przemocy. Na każdym z kolejnych etapów: mowa nienawiści – unikanie – dyskryminacja – ataki fizyczne – eksterminacja, przerwanie tego procesu jest coraz trudniejsze, a w końcu – właściwie niemożliwe.

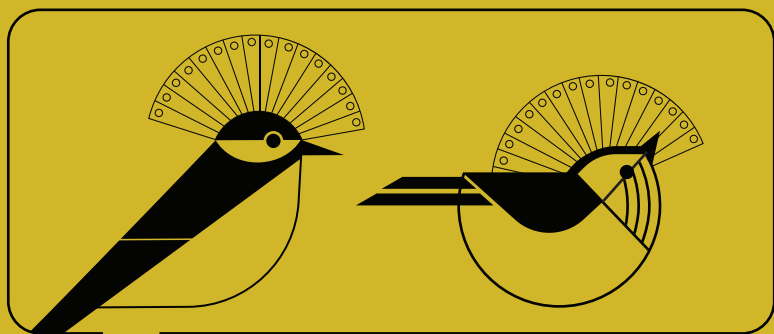
[mowa nienawiści]

Wypowiedzi i obrazy, które rozpowszechniają i usprawiedliwiają **pogardę, wrogość i nienawiść** wobec osoby lub grupy ze względu na cechę ich tożsamości. Mowa nienawiści odwołuje się do stereotypów, dehumanizuje i tym samym prowadzi do dyskryminacji i przemocy. Mową nienawiści są też takie wypowiedzi, które wprost nawołują do przemocy.

[efekt widza]

Mechanizm **rozproszenia odpowiedzialności**, który polega na tym, że im większa liczba świadków sytuacji, tym mniejsza szansa, że pojedyncza osoba zareaguje. Tę bierność psychologia tłumaczy tym, że kiedy coś złego dzieje się w obecności zbyt wielu świadków, każdy z nich czuje się zwolniony z odpowiedzialności za podjęcie działania.

[etnocentryzm]

Stawianie **w centrum własnej grupy** (np.: narodowej, etnicznej) – traktowanie jej norm i wartości jako punktu odniesienia do interpretowania rzeczywistości. Przyjmowanie, że to co „nasze” jest obiektywnie „normalne”, „lepsze”, „ludzkie”, a to, co inne, obce – „gorsze”, „zagrożające”.